

CZU [027.7(478):004.652]

SERVICII ȘI RESURSE INFORMAȚIONALE ON-LINE OFERITE DE BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ USARB ÎN CONDIȚIILE CRIZEI PANDEMICE

ONLINE INFORMATION SERVICES AND RESOURCES OFFERED BY USARB SCIENTIFIC LIBRARY ON COVID-19 CRISIS

Anna NAGHERNEAC, Angela HĂBĂȘESCU, Olga DASCAL

Abstract: *The paper discusses concerning issues online information services and resources offered by SL USARB in the conditions of the pandemic crisis. In order to support distance learning and research activities, the USARB Scientific Library provides services and access to online resources and information platforms, considering that the personal relationship of librarians with its users and virtually is very important and necessary in the new existing realities.*

Keywords: *electronic catalog, digital library, information platforms, E-Newsletter Latest Acquisitions, institutional repositories, databases, electronic libraries, bibliometric services, information culture, USARB Scientific Library.*

Pandemia COVID-19, această molimă care s-a abătut asupra lumii contemporane, a zguduit din temelii întreg mapamondul, impunând instituțiile info-documentare să-și găsească o nouă nișă în spațiul virtual, pentru a-și demonstra vitalitatea și puterea de rezistență în aceste timpuri deloc ușoare.

Pentru majoritatea oamenilor Internetul a fost *colacul de salvare*, unica fereastră deschisă spre lume, unde s-a putut comunica/interacționa, partaja informații, fiind atât de departe și totodată atât de aproape, doar la distanța unui *click*...

Activitatea BȘ USARB în perioada pandemică a fost adaptată unui nou comportament social în acord cu drepturile individuale ale fiecăruia și noile reguli de distanțiere fizică impuse de autorități.

În scopul susținerii activităților de instruire și de cercetare la distanță, Biblioteca Științifică USARB prestează servicii și oferă acces la resurse și platforme informaționale în regim online, considerând că relaționarea personală a bibliotecarilor cu utilizatorii săi și pe cale virtuală este una foarte importantă și necesară în noile realități existente.

În această ordine de idei ne vom referi la principalele servicii de informare de la distanță pe care le-a oferit și continuă să le ofere Biblioteca utilizatorilor săi: *Catalogul electronic, Repozitoriul Instituțional ORA USARB, Biblioteca digitală USARB, bazele de date oferite de Consorțiul REM pentru Moldova, precum și cele naționale la care are acces biblioteca, Arhive științifice, biblioteci electronice, e-buletinul Achiziții recente, tutoriale și spoturi video, Cultura informației, formarea utilizatorilor, Acces la repozitorii și biblioteci europene*, etc. (<http://libruniv.usarb.md/images/pdf/2020/BS-servicii-online.pdf>).

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

Acces la resurse și platforme informaționale on-line și servicii informaționale de la distanță

În atenția utilizatorilor BȘ USARB:

În scopul susținerii activităților de instruire și de cercetare la distanță, Biblioteca Științifică USARB prestează servicii și oferă accesul la resurse și platforme informaționale în sistem on-line.

PLATFOME INFORMAȚIONALE ÎN SISTEM ON-LINE

- [Catalogul electronic](#) - pentru căutări de informații și acces la unele publicații full text
- [Repozitoriul Instituțional ORA USARB](#)
- [Biblioteca digitală USARB](#)
- [Publicații on-line](#) de pe web a BȘ USARB
- [Arhive științifice, biblioteci electronice](#)
- [e-Buletinul Achiziții recente](#)
- [Tutoriale video](#)
- [Spoturi video](#)
- [Cultura informației. Formarea utilizatorilor](#)
- [Expoziții tematice on-line](#)
- [Prezentare a referințelor bibliografice](#)
- [Bloqul în dialog cu utilizatorii](#)
- [Bloqul Centrului de informare al României în Bălți](#)
- [Repozitoriul European ZENODO](#) - depozit de date de cercetare cu acces deschis
- [Biblioteca Europeană on-line Centrală \(CEEOL\)](#)
- [Baze de date](#) de pe site-ul Bibliotecii Științifice USARB
- [OPEN LIBRARY](#) - bibliotecă deschisă ce oferă acces la 1,7 milioane de versiune scanate ale cărților.

ACCES LA RESURSE ELECTRONICE ÎN ACCES ON-LINE:

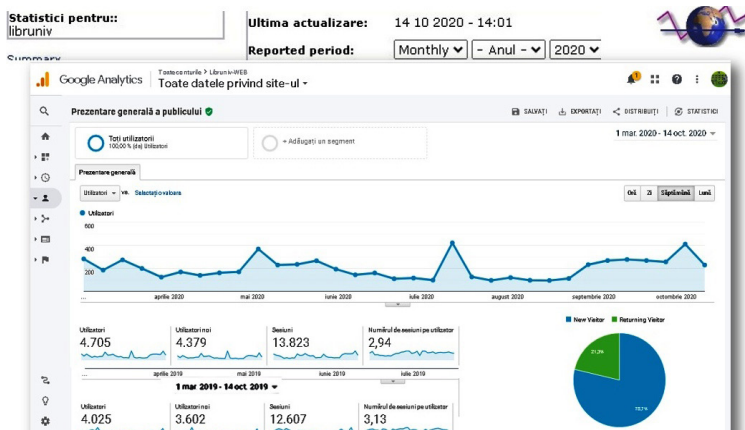
[Instrumentul Bibliometric National \(IBN\)](#) cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada 1993-2020.

BAZE DE DATE INTERNAȚIONALE:

[EBSCO](#) oferă posibilitatea de a accesa bazele de date de la domiciliu prin ID și parola. Pentru a primi acces contactați: Olga Dascal dascal.olga@mail.ru;
[DOAJ \(Directory of Open Access Journals\)](#), Text integral, articole științifice recenzate din 14389 reviste academice din 130 de țări și publicate în 50 de limbi;
[SHERPA](#) - Arhive digitale din Marea Britanie;
[Directoriul OpenDOAR](#) – 5325 arhive digitale;

Pagina Web (<http://www.libruniv.usarb.md>) a Bibliotecii în perioada pandemică este exploatată la scara cea mai înaltă oferindu-se diverse servicii.

Noile tehnologii informaționale permit utilizatorilor să participe efectiv la procesul informațional – instrumentul de nădejde în căutarea și regăsirea informațiilor este **catalogul electronic**

PRIMO ExLibris, catalogul partajat a 7 biblioteci universitare din RM (<http://primo.libuniv.md/>) pentru căutări de informații și acces la unele publicații full text. Parte componentă a BȘ USARB în catalogul electronic fiind de **434 872** de înregistrări bibliografice.

Repozitoriul Instituțional ORA USARB (<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>) înregistrează – **3 665** documente. Scopul acestui serviciu este de a oferi accesul la conținuturile digitale și preservarea pe termen lung, facilitarea arhivării resurselor electronice ale cadrelor didactice USARB. Grupul țintă fiind toate categoriile de utilizatori (cercetătorii, cadrele didactico-științifice, studenții, masteranzii, doctoranzii) ai BȘ USARB.

Biblioteca digitală (<http://tinread.usarb.md:8888/jspui/>) conține **1 170** de documente (curriculumuri ale profesorilor USARB și lucrări ale autorilor din afara instituției).

e-buletinul Achiziții recente, structurat pe 11 domenii ale cunoașterii, elaborat o dată la două luni, conține înregistrări bibliografice, care au fost și continuă să fie expediate prin e-mail cadrelor didactice, studenților de la cele trei cicluri de instruire (Licențiat/Masterat/Doctorat) (<http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/achizitii-recente>).

În anul de referință, Biblioteca Științifică oferă acces la documentele electronice din 103 baze de date internaționale și naționale cu acces la peste 221 mii e-reviste și cca 2 mln. e-cărți. În aceste baze de date utilizatorii au posibilitatea de a consulta/cerceta un volum masiv de informații, ceea ce necesită o selecție relevantă.

Diversificarea serviciilor oferite la distanță a devenit prioritate în perioada de criză, provocată de starea de urgență. Pentru satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori, Biblioteca și-a reorientat activitatea spre noi forme și metode de acces la resurse și servicii informaționale, cel online. Bibliotecarii au monitorizat acest proces, folosind toate metodele posibile:

Pentru susținerea învățării și predării la distanță este oferit **accesul la baze de date internaționale de la domiciliu prin ID și parola cu ghidarea de către bibliotecarul responsabil**: EBSCO, Cambridge University Press, Springer Nature, SAGE, Epigeum, parte a Oxford University Press - 2 programe de formare online, JSTOR – platformă de predare și cercetare, ce oferă acces la reviste științifice. Accesul fiind gratuit pe un termen prestabilit.

RESURSE INFORMAȚIONALE ON-LINE

Instrumentul Bibliometric Național (IBN) cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din Republica Moldova în perioada 1993-2020.

BAZE DE DATE INTERNAȚIONALE:

EBSCO oferă posibilitatea de a accesa bazele de date de la domiciliu prin ID și parola. Pentru a primi acces contactați: [Olga Dascal dascal.ola@gmail.ru](mailto:Olga.Dascal.dascal.ola@gmail.ru);

DOAJ (Directory of Open Access Journals) - Text integral, articole științifice recenzate din 14389 reviste academice din 130 de țări și publicate în 50 de limbi;

SHERPA - Arhive digitale din Marea Britanie;

Directorul OpenDOAR - 5325 arhive digitale;

Registru ROAR - 4725 arhive digitale;

Baze de date ONU - cuprinde aproximativ toate tipurile de documente ONU, date, publicații, începând cu mijlocul anilor 1990;

Publicații al Uniunii Europene (OPOCE) - Acces online gratuit la peste 300 000 de resurse de editori de prestigiu. Bazele de date răspund nevoilor informaționale ale utilizatorilor;

Annual Reviews: Cambridge University Press oferă acces la mai multe baze de date în scopuri educaționale și științifice. Pentru a obține parola de acces sau dacă întâmpinați dificultăți în utilizarea resurselor Cambridge University Press, adresați-vă la următoarele adrese: libruniv@usarb.md, dascal.ola@gmail.ru;

Scientific Knowledge Services: Săptămânal, parte a Oxford University Press - 2 programe de formare on-line, accesibile gratuit până în 31 mai 2020, pentru cei ce botează procesul educațional la distanță prin utilizarea resurselor tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru prima dată;

JSTOR - platformă de predare și cercetare, având un conținut digital peste 12 milioane de articole din reviste academice, cărți și surse primare la 75 de discipline, oferă acces la 26 de reviste de Sănătate Publică recent lansate disponibile în acces gratuit până la 30 iunie 2020;

Springer Nature lansează un program global pentru susținerea învățării și predării la distanță din întreaga lume. În efortul de a sprijini Universitățile și studenții care se adaptează învățării la distanță și on-line într-un moment critic al anului universitar, până la sfârșitul lunii Iulie, Springer Nature ne oferă acces gratuit la 500 de manuale din colecția sa;

SAGE - pentru a primi acces în 75 de discipline, oferă acces la 26 de reviste de Științe medicale recent lansate disponibile în acces gratuit până la 30 iunie 2020 <http://libruniv.usarb.md>;

IPR BOOKS - acces la o colecție multidisciplinară de 43855 de cărți și 15598 reviste științifice editate în ultimii ani.

Resurse electronice online:

- *Instrumentul Bibliometric Național (IBN)* cea mai mare bibliotecă electronică cu Acces Deschis la articole publicate în revistele științifice din RM;
- Arhive digitale: *Directoriu revistelor în acces deschis DOAJ, Directoriul OpenDOAR, Registrul ROAR, SHERPA;*
- *Baze de date internaționale: ONU* (documente începând cu mijlocul anilor 1990), *Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (OPOCE)* (300 000 de resurse ale instituțiilor UE);
- *Annual Reviews;*
- *Scientific Knowledge Services;*
- *IPR BOOKS* - acces la o colecție multidisciplinară de cărți și reviste științifice editate în ultimii ani;
- acces la cea mai mare colecție de publicații electronice privind mass-media din Rusia și țările CSI în limbile rusă și engleză – **INTEGRUM** <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/919-integrum>.

În perioada pandemiei de COVID-19, Biblioteca oferă oportunități suplimentare de cercetare pentru comunitatea academică cum ar fi: *Buletinele informative cu noutățile Centrului ONU și a Centrului Uniunii Europene.*

În condițiile în care pandemia ne forțează să ne ajustăm comportamentele, și pe cele de consum, și pe cele sociale, iar distanțarea socială pare că va trebui să ne intre în conduită pentru cine știe cât timp de acum înainte, situația cărții este printre cele mai vulnerabile. În acest context, drept o posibilitate de a ieși din acest blocaj poate servi promovarea cărții și lecturii prin intermediul expozițiilor tematice online, platformelor informaționale, rețelelor sociale și bloguri, astfel vom reuși să ajungem la un număr cât mai mare de cititori pentru a-i informa.

Doar un exemplu: Expoziția Produsul științific și didactic al USARB 2018-2020 este pregătită și expusă cu ocazia aniversării de 75 de ani ai USARB: <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/noutati/34-evenimente/943-produsul-usarb-expo-online-2020>), sistematizată pe facultăți, catedre, propune utilizatorilor peste 210 de documente: monografii, dicționare, enciclopedii, manuale, ghiduri, curriculumuri, anuare, articole, comunicări științifice prezentate la întruniri științifice naționale și internaționale semnate de cadrele didactice, precum și link-ul la care poate fi accesat conținutul documentului.

Prin acest produs Biblioteca Științifică semnalează rezultatul cercetărilor științifice, creativitatea și inovarea universitarilor bălțeni, ajutând, în același timp,

utilizatorul să acceseze și să utilizeze mai lesne produsul științific al universitarilor bălțeni. Expoziția contribuie și la dezvoltarea Arhivei moștenirii științifice universitare ORA USARB (Arhiva electronică instituțională), asigurând o vizibilitate mai fundamentală a patrimoniului universitar bălțean în lume. Expoziția se prezintă și ca o sursă de îndemn și inspirație autentică pentru tinerii cercetători ce urmează a se încadra în munca de cercetare științifică.

Prin intermediul blogurilor „**Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți în dialog cu cititorii**” (<https://bs-usarb.blogspot.com/>) și **Centrului de Informare al României** (<https://cirbalti.wordpress.com/>), utilizatorii sunt informați despre achizițiile recente, recomandările de lectură, expozițiile tradiționale din spațiile Bibliotecii, cu precădere cele online, aniversările personalităților culturii Naționale și Mondiale.

În susținerea procesului de instruire și cercetare sunt elaborate și expediate **Bibliografii tematice; Web bibliografii** pe diverse domenii, servind drept surse de inspirații în munca de cercetare, fixează căile de soluționare a problemelor ce vor fi aborn date.

În urma solicitării **indexului CZU** pentru lucrările de master, doctor, precum și la articolele semnate de profesori și studenți, incluse în materialele conferințelor/colocviilor științifice, au fost atribuite peste 400 de coduri în perioada de criză.

Comunicarea cu utilizatorii și posibilitatea de a primi un feedback constructiv, este serviciul **Întrebă bibliotecarul** <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/servicii/intreb-bibliotecarul>, disponibil prin intermediul paginii Web a Bibliotecii Științifice. Oricine are posibilitate de a adresa o întrebare bibliotecarilor de referințe. În cea mai mare parte, se oferă bibliografii de proporții mici la diverse teme de cercetare sau răspunsuri la întrebări simple, factografice, de adresă pentru care se consultă cataloagele bibliotecii sau colecția de referințe.

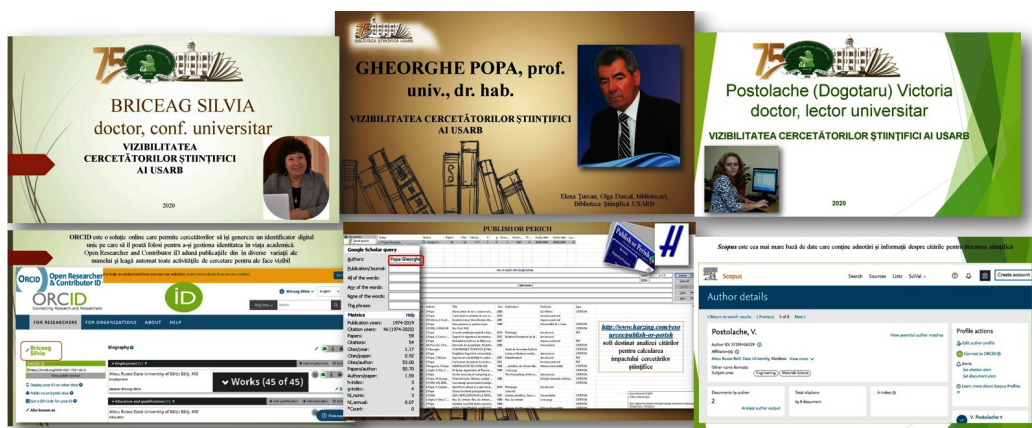
Acoperirea informațională a temelor de cercetare științifică se realizează în regim **DSI (Diseminarea Selectivă a Informației)**, care are menirea de a satisface cere înțele informaționale a unui grup de utilizatori, antrenați în acest proces. Sunt efectuate/expediate cercetări în diverse baze de date electronice abonate de bibliotecă. La **46** teme de cercetare au fost expediate în jur **1 005** inf. / **16 505** pagini fulltext, furnizări electronice **984**.

Prin intermediul serviciului **Asigurarea informațională a grupului de manageri universitari în regim SDC** (Servirea Diferențiată a Conducerii) – expedieri cadrelor manageriale a documentelor electronice, însoțite de pagini fulltext, selectate din diverse baze de date, destinate organizării și desfășurării procesului didactic și educațional în școala superioară.

Evaluarea produsului științific al universitarilor în circuitul științific mondial a fost efectuat prin aplicarea indicatorilor **sciento-bibliometrici**. (Citarea unei lucrări este cea mai obiectivă și onestă formă de estimare colegială de către comunitatea științifică a rezultatelor unei cercetări științifice (*peer review*)).

Pentru un grup de profesori: Gheorghe Popa, dr. hab., prof. univ., Silvia Briceag, dr., conf. univ., Victoria Postolache, dr., lector universitar, USARB, au fost oferite **serviciile bibliometrice** necesare în estimarea eficienței rezultatelor cercetărilor lor: H-Index (indicele Hirsch), Factorul de Impact (FI) în bazele de date specializate: e-Library.ru, Web of Science - InCites și Scopus, Google Scholar (GS), Publish or Perish.

În primele săptămâni ale lunii mai, când de abia numai am ieșit din carantină, au fost înregistrate peste **150** de apeluri telefonice și mesaje prin e-mail ale utilizatorilor. Întrebările erau diverse: de la consultații în accesarea catalogului ExLibris Primo, RI ORA USARB și a bazelor de date, la care este abonată biblioteca, până la întrebări ce țin de colecție: existența în sălile de lectură a documentelor solicitate, posibilitatea de a primi informația utilă la distanță. Bibliotecarii prezenți la servire au monitorizat acest proces, folosind toate metodele posibile: trimiterea paginilor fotografiate prin *Viber* și *Messenger*, scanarea documentelor și expedierea lor, folosind poșta electronică. Bibliotecarii au fost receptivi și de fiecare dată a fost găsită o soluție și un răspuns corespunzător.

Realitățile existente au impus o utilizare mai eficientă a diverselor canale de comunicare cu utilizatorii: folosind e-mail, sms, messenger, telefon. Sunt **livrate documente** cu acces indirect (la solicitare) din baze de date, abonate de Bibliotecă.

Cadre didactice			Masteranzi			Studenți			TOTAL		
Mesaje	Cant	Doc	Mesaje	Cant	Doc	Mesaje	Cant	Doc	Mesaje	Cant	Doc
359	388	1842	316	547	771	601	1420	1504	1276	2355	4117

Procesul de formare al utilizatorilor în Biblioteca Științifică începe cu **Programul Noul Utilizator** (http://libruniv.usarb.md/images/pdf/bci_noul_util/informatii.pdf).

Anul universitar 2020-2021 a început altfel decât ne-am dorit, a fost marcat de noile provocări impuse de pandemia de COVID-19, dar la fel de special cu speranța de a fi pentru noi toți de bun augur. Din acest motiv turele ghidate prin spațiile Biblio-

tecii Științifice USARB nu au avut loc, așa cum obișnuim an de an. Studenții anului I la USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și a Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași au fost invitați să se informeze și să cunoască serviciile de care pot beneficia, fiind utilizator al Bibliotecii Științifice USARB. Pentru ei a fost pregătită informația pe pagina Web „**Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură progresul Tău**”, care a acumulat peste 1000 de vizualizări.

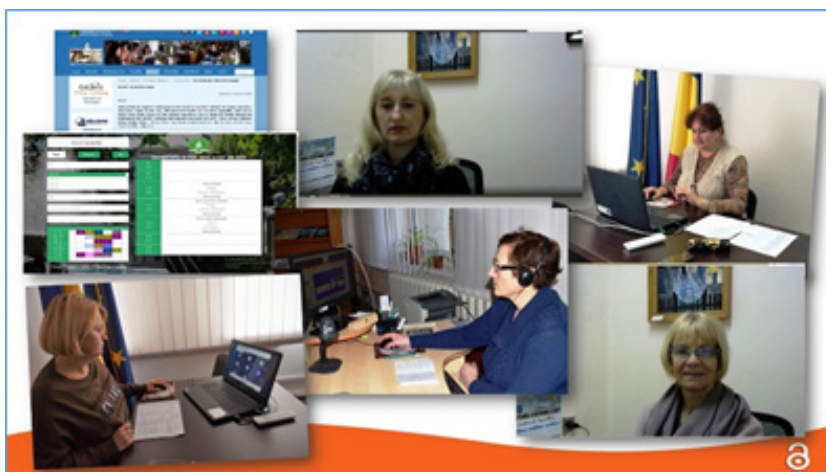
Pentru a fi mai aproape de utilizatori s-a creat un nou serviciu interactiv **Bibliotecarul online**, care reprezintă un live chat, răspunde într-o formă simplificată la întrebările utilizatorului privind informații generale despre Bibliotecă precum: structură, condiții de acces, servicii, orar, etc.

Bibliotecarii sunt persoanele care posedă competențe profesionale și de comunicare, venind în ajutorul utilizatorilor, ori de câte ori aceștea au nevoie, ghidându-i în munca lor independentă și convingându-i că important este a ști de ce să înveți și a ști cum să înveți.

O formă de instruire a utilizatorilor BȘ USARB este cursul **Bazele Culturii Informației**, suport teoretic și practic pentru orientare în sistemele informaționale locale, naționale și internaționale, în fluxul produselor de informare moderne. În anul acesta **BCI** se promovează prin intermediul aplicației Google Meet, ce permite întâlniri video online, cu participarea unui număr mare de persoane. Cele 4 module decurg după un orar prestabilit din timp, care poate fi accesat pe pagina Web USARB. La moment fiind instruiți circa 900 de studenți.

Pentru a-i învăța pe alții trebuie mai întâi să învățăm noi [2, p. 60]. Bibliotecarul zilelor noastre trebuie să fie integrat într-un proces neîntrerupt de dobândire a unor

noi abilități și cunoștințe profesionale, să poată naviga fără dificultăți în torentul informațional, să cunoască la perfecție colecțiile și serviciile de bibliotecă, cerințele publicului pe care urmează să le satisfacă, să devină din ce în ce mai mult, un consultant în informație care ar analiza, interpreta, sintetiza și ordona informația.

Perioada pandemiei a condiționat noi forme de **formare profesională** continuă a personalului de specialitate din biblioteci, bazate pe tehnologii informaționale. Astfel, în perioada pandemiei bibliotecarii au participat la diverse întruniri profesionale: e-traininguri (prin aplicația Zoom, Google Meet), webinare de studiu și documentare, seminare, colocvii științifice, conferințe și simpozioane naționale și internaționale (Webinar de studiu și documentare: EIFL perfecționare profesională online., Conferința Zonală online cu genericul: *Biblioteca anului 2020: consolidare, interconectare, participare*, Video-Simpozion național cu participare internațională „*Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc*”, ediția a IV-a, Suceava, etc.). Astfel de posibilități de dezvoltare continuă a competențelor personalului de specialitate ajută bibliotecarii bălțeni să facă față exigențelor acestei perioade dificile.

Concluzii

Accesul la informație rămâne scopul fundamental al bibliotecilor moderne și acest fapt va fundamenta strategiile lor de dezvoltare.

Creșterea surselor digitale și dezvoltarea tehnologiei informaționale permite ca biblioteca să devină segmentul cel mai important în sistemul de informare universitară cu impact asupra calității procesului de instruire.

Specialiștii în domeniu consideră că biblioteca viitorului se va prezenta ca o bază de date cu informații excelent indexate și accesibile la comanda oricărei persoane conectate la rețea de oriunde.

Pentru a deveni utile și adecvate necesităților, acestea trebuie organizate, prelucrate astfel, încât utilizatorul să aibă posibilitatea de a selecta și accesa cu precizie și rapiditate informația dorită, din mulțimea celor existente.

Referințe bibliografice:

1. COJOCARU, Igor, Irina COJOCARU. Știința deschisă ca o tendință în lumea modernă. In: *Știința Deschisă în Republica Moldova*: Studiu. Chișinău, 2018, p. 19. ISBN 978-9975-3220-3-4.
2. CORGHENCI, Ludmila. Cultura informațională vs educația intelectuală: implicații și responsabilități ale bibliotecii din învățământ. In: *Bibliotecarul și biblioteca: aspecte ale eficienței profesionale*. Chișinău : Epigraf, 2009. 112 p. ISBN 978-9975-947-83-1.
3. OSOIANU, Vera. Paradigma bibliotecii în „noua realitate/normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent [online]. [cit. 15.10.2020]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1127/Osoianu_Paradigma_bibliotecii.pdf?sequence=3&isAllowed=y
4. ȚURCAN, Nelly, CHERADI, Natalia. Biblioteca universitară în spațiul corporativ informațional educațional. In: *Managementul resurselor electronice în bibliotecile din Moldova* : a 3-a conf. intern., Republica Moldova, Chișinău, 23-24 sept. 2004. Chișinău : Dep. Ed.-Poligr. al ASEM, 2006, pp. 75-81. ISBN 978-9975-75-365-4.